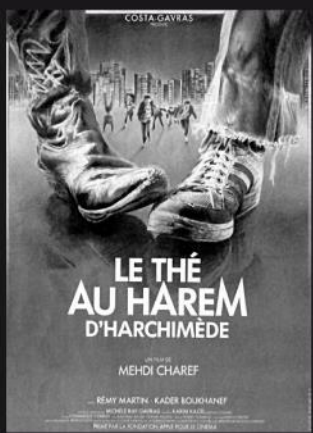
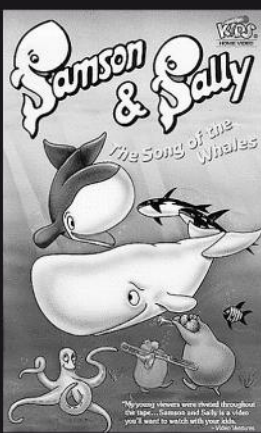

GUIA AUDIOVISUALS

coordinadora
D'ONG SOLIDÀRIES

Fitxa tècnica

Nom pel·lícula: **La doctora de Brest**

Durada: **122 minuts**

Direcció: **Emmanuelle Bercot**

Guió: **Emmanuelle Bercot, Séverine**

Bosschem, Romain Compingt, Irène

Frachon

Producció: **Haut et Court / France 2 Cinéma**

/ Cofinova 12 / Soficinema 12 / SofiTVCine

3 / Palatine Etoile 13 / Cinemage 10 / Canal

+ / Cine + / France Televisions

Any: **2016**

Nacionalitat: **França**

Música: **Martin Wheeler**

Fotografia: **Guillaume Schiffman**

Edat recomanada: **> 12 anys**

Sinopsi

Basada en fets reals, la pel·lícula narra la història de la doctora Irène Frachon, la dona que el 2010 es va atrevir a plantar cara a la indústria sanitària i farmacèutica francesa, quan es va destapar l'escàndol mediàtic entorn de la comercialització d'un controvertit medicament els efectes secundaris del qual van provocar la mort de centenars de persones. L'equip d'Irène Frachon va començar a estudiar els efectes mortals del medicament anys abans de l'escàndol, però va topiar amb una de les més grans indústries farmacèutiques del país que ho van silenciar.

Altres pel·lícules de la directora:

- 2015 La cabeza alta
- 2013 El viaje de Bettie
- 2012 Los infieles
- 2010 Student Services
- 2005 Backstage
- 2001 Clément
- 1999 La puce

Objectius del treball

- Donar valor a la iniciativa i el treball en equip per aconseguir una fita
- Parlar de les conseqüències dels nostres actes
- Posar en dubte els interessos del mercat (en aquest cas farmacèutic)
- Descobrir les fases de la negociació

Activitats proposades

Guia pel Professorat

Aquesta guia està pensada per a l'alumnat a partir de 12-13 anys amb activitats variades, algunes de més de 50 minuts de durada.

En dos moments de la pel·lícula apareixen explícitament imatges d'una operació i d'una autòpsia, en casos sensibles es pot avisar l'alumnat. Són imatges que donen força al relat però que no són imprescindibles per seguir la història del cas Mediator.

Activitat pre-visionat

Tenir informació sobre Irène Frachon i el seu equip per ajudar l'alumnat a entendre la batalla realitzada per un grup de metges compromesos i compromeses amb les seves pacients. Saber respondre a preguntes sobre temes que poden ser desconeguts per l'alumnat i que surten a la història, com la Grip A o les valvulopaties pot ser vital per generar interès i facilitar la comprensió de la història.

El cas MEDIATOR:

El 2007, Irène Frachon es va trobar amb diversos casos d'atacs cardíacs en pacients que estaven o havien estat tractats amb benfluorex (principi actiu del medicament "Mediator"), àmpliament difós a França (amb 300.000 tractaments). El benfluorex hauria estat el responsable de diversos casos de valvulopaties, una malaltia que afecta les vàlvules cardíques. Anteriorment s'havia alertat de problemes similars a causa d'una molècula de la mateixa família igualment comercialitzada pels laboratoris Servier, la dexfenfluramina (de nom comercial, Isoméride).

Irène i el seu equip, van iniciar un llarg estudi epidemiològic que va confirmar les seves inquietuds i va desembocar en la fi del pagament del medicament per part de la seguretat social francesa (Afssaps) el novembre de 2009.

Malgrat les nombroses sol·licituds de les agències que vigilen els fàrmacs, l'afer no va arribar al debat públic fins prop d'un any més tard, quan la CNAMTS (la seguretat social dels treballadors assalariats) va descobrir oficialment que almenys 500 persones havien mort per culpa d'aquest medicament. Uns mesos abans, el juny de 2010, Irène Frachon va publicar un llibre, «Mediator 150 mg, Quants morts?», que explica el seu combat per aconseguir que es prohibeixi el benfluorex. El subtítol *Quants morts?* va ser objecte d'un procés judicial a Brest, iniciat pels laboratoris Servier, que ho consideraven una «acusació greu, inexacte i denigrant». El judici, que va fallar en favor del laboratori, fou anul·lat el gener de 2011 pel tribunal d'apel·lació de Rennes.

Frachon durant les seves primeres investigacions es va adonar que havia de lluitar contra un gegant farmacèutic ja que Google li va revelar que el fundador de Servier figurava entre les deu primeres fortunes de França i que havia estat guardonat amb la "Gran Creu de la Legió d'Honor", la màxima distinció que atorga la República Francesa (quan el Mediator va ser declarat medicament defectuós per la Justícia Civil francesa, es van retirar els honors al fundador).

Què va ser l'H1N1?

Una de les pandèmies que surt sovint al relat és la de l'H1N1, sempre més important i urgent de discutir en les sessions on es planteja la toxicitat del Mediator. Per als joves potser no és coneguda, per tant, podem fer-ne cinc cèntims a l'aula ja que va significar una alarma mundial durant aquell any, amb la consegüent venda de medicaments específics per a erradicar-la...

La pandèmia de grip del 2009 va ser inicialment un brot d'una nova soca del virus de la influenzavirus H1N1, també coneguda com a "grip porcina". Aquesta grip va causar unes vint-mil morts i una alarma social sense precedents. Si comptem les morts per grip (inclosa aquesta) cada any moren mig milió de persones. I no és la malaltia més mortífera ni perillosa.

El brot va començar a un estat de Mèxic. El govern mexicà va tancar la majoria de les instal·lacions públiques i privades de Ciutat de Mèxic en un intent de contenir l'extensió del virus, però el virus es va continuar estenent globalment. Finalment, l'OMS i els Centres per al Control i Prevenció de Malalties van parar de comptar casos i van declarar que el brot s'havia convertit en una pandèmia. Molts països (inclòs Espanya) van comprar a la indústria farmacèutica milions de vacunes de prevenció de l'H1N1. I, en el cas de l'estat Espanyol, no es van subministrar perquè molta gent es negava a vacunar-se. Fins i tot, van sortir veus molt crítiques dins el col·lectiu de salut que parlaven altra vegada de manipulació de dades i exageració de casos per part de la indústria farmacèutica.

I les valvulopaties què són?

Són les malalties pròpies de les vàlvules del cor. La funció de les vàlvules del cor és obrir-se i tancar-se correctament durant el cicle cardíac. Això permet el pas de la sang d'una cavitat a una altra i que pugui avançar sense retrocedir.

Les vàlvules poden espatllar-se per infeccions, traumatismes, envelliment... En l'actualitat, com a conseqüència de l'augment de l'esperança de vida, han aparegut altres formes de valvulopatia. La més freqüent és la degenerativa en pacients ancians, que consisteix en

l'envelliment, enduriment i calcificació de les vàlvules, la qual cosa limita la seva mobilitat i afecta al seu funcionament. Cal tenir en compte que les vàlvules s'obren i es tanquen unes 60 vegades per minut, així que una persona de 70 anys haurà realitzat aquest moviment... més de 2.000 milions de vegades!

El diagnòstic més exacte de totes les valvulopaties es fa per **ecocardiograma**, una tècnica d'imatge que pot valorar exactament quina vàlvula està malalta, quina és la causa i la gravetat de l'afectació (apareix en diferents moments de la pel·lícula).

Activitat 1. **La Crono**

Si el grup classe té dificultats per seguir segons quin tipus de pel·lícula cronològica pot ser interessant d'explicar abans el context del cas del Mediator i dibuixar una cronologia dels fets que abarqui des de l'abril de 2009 (inici de la primera escena del film) fins al gener de 2012 (quan es fa la roda de premsa on s'anuncia que la vigilància farmacèutica del país ha fallat i es proposen canvis estructurals en el sistema francès de seguiment i aprovació de productes).

Activitats post-visionat

Activitat 1. **David contra Goliat**

A partir d'aquesta expressió "David contra Goliat", buscar exemples històrics en què es fa pal·lesa aquesta lluita de febles contra poderoses (en aquest cas, d'un equip de metges de l'hospital de Brest, al nord del país; contra una de les indústries més potents del França, els Laboratoris Servier).

Amb aquest exercici es pretén confirmar que la història ha estat ben entesa per tot el grup. Com fer-ho? Busquem dues imatges de la pel·lícula: l'equip de metges i l'edifici o el logo dels Laboratoris Servier i els projectem o imprimim de manera que un sigui petit i l'altre gegant. Els obrim un globus a cadascun i hi anem anotant o enganxant els moments

en què cada un batalla pels seus interessos: frases, escenes, estratègies... Tot el que l'alumnat hagi vist i interpretat com a lluita.

Un cop tenim els dos núvols plens, obrim un petit debat sobre quins creiem que han estat els bons arguments i estratègies i quins han estat, potser, erronis. Així anem aprenent de les estratègies utilitzades per cada part, dels errors comesos i de les ajudes rebudes que també són importants en possibles negociacions que poden haver de mantenir els nois i noies en el seu dia a dia.

Activitat 2. **Resum express**

Obrim un petit test de memòria entre les noies i els nois. No es tracta tant d'encertar-les totes com de posar damunt de la taula punts importants dels fets ocorreguts per poder deixar en evidència la magnitud de la tragèdia i, per tant, facilitar la resta d'activitats i discussions. El temps donat d'un minut ha de ser més que suficient ja que no es pretén que pensin massa, sinó que extreguin ràpidament les dades que han pogut quedar confuses per aclarir-les.

Veure la fitxa del test al final del document. ANNEX 1.

Activitat 3. **La fava i el rei: els danys colaterals**

Al final de la pel·lícula, (1h 40 min. aprox.) el Dr. A. Le Bihan plora al seu despatx. Quins són els sentiments que pot estar experimentant? Per quants motius pot haver plorat? Per quins motius plorem?

El doctor Le Bihan (en el món real, Gregoire Le Gal) cap de l'equip d'Irène Frachon, és reconegut per les seves investigacions i qui publica l'article amb els resultats de la investigació sobre el medicament. Per ser el cap de l'equip i el signatari de l'article ha estat el que ha rebut la conseqüència més dura d'enfrontar-se al gegant farmacèutic: ha perdut tots els crèdits per a la investigació a França. Si vol seguir fent la seva feina haurà de marxar al Canadà.

Quins altres casos de “danys colaterals o faves” coneixeu al vostre entorn? Quines persones, institucions o grups han estat víctimes de lluites per la justícia? Poseu-les en comú i parleu dels sentiments i actituds que calen per:

- 1- Acceptar el repte quan coneixes les conseqüències (o les pots imaginar)
- 2- Tirar endavant una lluita en la que saps que pots ser “cap de turc”
- 3- Canviar el rumb de la teva vida (i la de la teva família i entorn) com a conseqüència de la lluita iniciada
- 4- Respondre a la pregunta: Ha valgut la pena? Per a qui? Per a què?...

Activitat 4. L'èxit d'un treball en equip

L'Irène a través dels seus estudis té la certesa d'haver trobat la toxicitat d'un medicament receptat per molts metges de capçalera a gent malalta de diabetis per controlar el pes. Aquest medicament té uns efectes secundaris mortals en una gran majoria de pacients i vol demanar que sigui retirat del mercat. Per fer-ho necessita proves i per aconseguir-les un equip.

Per reflexionar al voltant de la importància del treball en equip es proposa que cadascú, de manera individual, contesti 3 preguntes:

1. Quines són les qualitats que busca Irène en les persones que convenç per treballar en l'estudi? Enumereu-les
2. Quines són les claus de l'èxit del treball de l'equip? Enumereu-les
3. Quines tres característiques defineixen l'equip de l'hospital que treballa en l'estudi?

Un cop contestades, es demana que s'ajuntin en grups de 3-4 persones i posin les respostes en comú, ampliant així les llistes. Un cop fet, cal que escullin entre 3-5 respostes per a cada una de les preguntes. El resultat final ha de ser fruit del consens.

Si el grup classe és molt nombrós, es repeteix l'exercici anterior amb un grup de 10 persones.

Finalment, es posen les respostes en comú en gran grup i s'intenta arribar, a partir del consens, a un sol llistat d'un màxim de 5 ítems per a cadascuna de les preguntes plantejades.

Obrim el torn a un nou debat a partir de preguntes tipus: quan hem de fer un treball en equip, escollim les persones segons l'amistat, la proximitat... O busquem certes característiques com va fer Frachon? Serem capaços de tenir present aquest tipus d'estratègia de cara a configurar nous equips de treball o joc per ser més eficaços i treballar amb confiança?...

Activitat 5. **Negociem**

Tota negociació té 4 fases: La preparació, l'obertura, les propostes i el tancament (amb acord o sense). Busquem un exemple de cada fase en la pel·lícula per tal d'assegurar-nos que sabem què ha de formar part en cada moment o fase de la negociació.

Pensem un exemple de negociació que, com a grup classe, volguem proposar a l'escola (un canvi de data d'un exàmen, canvis en la zona del pati o del bar...) Preparem la negociació a dur a terme tenint en compte les quatre fases.

Caldrà que el grup classe es divideixi en subgrups per preparar la tàctica i definir l'estratègia, per tenir clars quins són els límits i les línies vermelles que no volem traspasar o perdre, per enumerar les propostes, les contraofertes i les concessions i definir clarament com i quan ens interessa fer el tancament i el seguiment del tema a negociar.

SEGONA PART:

Un cop tinguem l'estratègia de la negociació plantejada. Posem-la a la pràctica amb l'ajuda de la tutora o tutor de l'aula i anem-ne fent el seguiment.

Tancada la negociació, revisem com ha anat l'estratègia plantejada i les accions dutes a terme. Què ha sortit bé? Quin o quins han estat els moviments clau? Quines persones o moments han sigut útils per a la negociació? Hi podríem tornar a comptar? Els hem fet saber la importància del seu recolzament? Els hi hem agrait?... Algun aspecte a modificar de cara a unes properes negociacions que plantegem? Quina o quins serien els canvis de plantejament i modificacions a fer per millorar?...

Activitat 6. **Les trampes a debat**

Recordem algun dels jocs bruts i trampes que s'insinuen a la pel·lícula per part de la indústria (deixar un torn obert de paraula). Alguns exemples que haurien de sortir: la carta enviada als metges de capçalera per tranquil·litzar-los sobre els efectes de

Mediator, l'esbiaix en l'estudi presentat per la universitat minimitzant la perillositat dels efectes secundaris del Mediator, etc. També hi ha un moment en què Irène Frachon juga perillosament anunciant que estan fent un "estudi cas-control" abans de tenir-ne els resultats i que aquests siguin publicats. Quines conseqüències tenen aquestes trampes en la història que s'ha visionat?

PREGUNTES D'INICI DEL DEBAT: Quins són els perills i els avantatges de fer trampa? Fins a quin punt podem aprovar les trampes?

Obrir el debat en base al joc de l'escala.

1. Anunciem l'obertura del debat en base a les 2 preguntes.
2. Recordem les normes de discussió: només es pot parlar si es té el micròfon a la mà (pot ser un llapis, una caixa que simbolitzi el Mediator, una pilota...), la dinamitzadora modera el debat, no es pot cridar i no hi pot haver sota cap cas, dues persones parlant alhora (ja que només hi haurà un micro).
3. Recordem el funcionament de l'escala: si estas d'acord amb l'afirmació, avances per l'escala tant com creguis. Si estas en contra baixes (recules) per l'escala.

Dibuixem o projectem una escala al terra de l'aula. Tothom es situa al primer graó. Segons el que es va discutint de manera lliure però ordenada, l'alumnat va pujant i baixant de l'escala (és a dir, avança o recula segons si està o no d'acord amb el que s'està discutint).

És una manera diferent de treballar el debat amb l'alumnat, on no només s'han de defensar postures, sinó que es veu la reacció de la resta d'auditori, això permet fer el debat més dinàmic i divertit, alhora que permet conèixer si les opinions donades són compartides.

Activitat 7. **Les grans multinacionals i les petites persones**

El cinema i la literatura tracten molts temes. També la del lobby que exerceixen les grans empreses sobre els drets de les persones. Són molts els casos reals (guanyats o perduts) que s'han dut al cinema i als llibres. Dividiu-vos per grups de 2-3 persones i feu una cerca sobre altres pel·lícules relacionades amb la salut i el mediambient i on la indústria ensenyi el seu costat més obscur. Seleccionem les dues que més us hagin cridat l'atenció i feu-ne una mini fitxa on hi consti: «Títol, direcció, any, sinopsi, mini resum de la crítica i tràiler.» Bolqueu aquesta informació en dues diapositives i penjeu el resultat al moodle de la classe.

Qui sap si a partir del que heu compartit decidiu obrir un cicle de cinema amb algun dels títols que heu proposat!

Enllaços d'interès

- Els laboratoris Servier a l'Estat Espanyol: <http://www.servier.es/> (Madrid i Toledo)
- La història a partir del comentari del llibre:
https://gredos.usal.es/jspui/bitstream/10366/137824/1/Vida_y_muerte_de_un_farmaco_en_el_siglo_.pdf
- Cronologia dels fets a LE FIGARO (el diari que destapa l'escàndol):
<http://sante.lefigaro.fr/article/quand-le-figaro-devoilait-le-scandale-du-mediator/>
- Altres pel·lícules sobre la cara obscura de la indústria farmacèutica: La cara oscura de la luna (2017), Sicko (2007), El jardinero fiel (2005)...

Unitat didàctica elaborada per: CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries.

ANNEX 1.

Responen en 1 minut aquesta enquesta. Un cop acabada la corregireu conjuntament. No pensis massa la resposta, si no la saps, passa a la següent:

	V	F
Amb les primeres proves, l'equip d'Irène comprova que el Mediator és responsable del 70% de les valvulopaties dels pacients		
Segons els estudis de la universitat s'ha detectat que pot provocar valvulopaties al 15% dels pacients		
L'empresa farmacèutica ha informat als pacients del risc de valvulopaties		
L'equip de Brest compta des de l'inici amb el respecte i prestigi de la comunitat científica		
El "Pare Noel" és un desconegut per Irène però amb ganes de destapar l'escàndol.		
El "Pare Noel" treballa a la Seguretat Social i pot tenir la informació de pacients de tot el país per saber quants morts realment ha provocat el Mediator.		
La frase: "No hay lucha sin miedo. Todos los fuertes lo han sentido, qué te crees", la diu Frachon a Le Bihan en una discussió.		
El marit de Frachon no accepta el que fa Irène perquè oblida tot sovint la responsabilitat familiar.		
Irène envia el llibre a tots els polítics i els truca per saber si l'han rebut i si l'han llegit.		
El Mediator és declarat defectuós dos anys després que l'equip de Frachon iniciï l'estudi.		
La tesis d'una estudiant de farmàcia és clau per a l'empenta que necessita a la premsa la publicació de l'estudi.		
L'equip de Frachon és premiat per la seva feina.		
L'equip de Frachon continua treballant per la causa.		

	V	F
Amb les primeres proves, l'equip d'Irène comprova que el Mediator és responsable del 70% de les valvulopaties dels pacients	X	
Segons els estudis de la universitat s'ha detectat que pot provocar valvulopaties al 15% dels pacients	X	
L'empresa farmacèutica ha informat als pacients del risc de valvulopaties		X
L'equip de Brest compta des de l'inici amb el respecte i prestigi de la comunitat científica		X
El "Pare Noel" és un desconegut per Irène però amb ganes de destapar l'escàndol.	X	
El "Pare Noel" treballa a la Seguretat Social i pot tenir la informació de pacients de tot el país per saber quants morts realment ha provocat el Mediator.	X	
La frase: "No hay lucha sin miedo. Todos los fuertes lo han sentido, qué te crees", la diu Frachon a Le Bihan en una discussió.		X
El marit de Frachon no accepta el que fa Irène perquè oblida tot sovint la responsabilitat familiar.		X
Irène envia el llibre a tots els polítics i els truca per saber si l'han rebut i si l'han llegit.	X	
El Mediator és declarat defectuós dos anys després que l'equip de Frachon iniciï l'estudi.	X	
La tesis d'una estudiant de farmàcia és clau per a l'empenta que necessita a la premsa la publicació de l'estudi.	X	
L'equip de Frachon és premiat per la seva feina.		X
L'equip de Frachon continua treballant per la causa.		X